

پاسخنامه تشریحی

ابتدا فراوانی ایزوتوپ ^{52}X که ایزوتوپ سبک تر است را تعیین می کنیم گزینه ۴ - ۱

$$53.2 = \frac{52x + 54(100 - x)}{100} \Rightarrow x = \%40 \quad \text{فراوانی ایزوتوپ سبک تر}$$

$$? \text{ atom } ^{52}x = 150g \times \frac{1 \text{ amu}}{1.66 \times 10^{-24}g} \times \frac{1 \text{ atom } x}{53.2 \text{ amu}} \times \frac{40 \text{ atom } ^{52}x}{100 \text{ atom } x} \approx 67.9 \times 10^{22} \text{ atom } ^{52}x$$

۲ - گزینه ۲ موارد آ، و د، نادرست است.

تعداد الکترون های اتم های خنثی M و N با هم برابر نیست، پس پروتون های برابر هم ندارند و نمی توانند ایزوتوپ یک عنصر باشند. تعداد پروتون های اتم M ، به اندازه بار آنیون N از پروتون های N بیش تر است.

$\frac{A}{m} \mu$	$\frac{A' N^{x-}}{n}$
الکترون	m
پروتون	n
	$n \rightarrow m - x = n$
	$A = A'$

چون نوترون ها برابر نیستند و عدد جرمی برابر است.

و از آنجا که پروتون های N کمتر است پس حتماً نوترون های بیشتری دارد.

چون عدد جرمی که مجموع تعداد پروتون ها و نوترون ها است، در هر دو برابر است، پس باید تعداد نوترون های M به اندازه بار آنیون N از نوترون های N کم تر باشد. مجموع تعداد تمام ذرات موجود در اتم M با مجموع تعداد تمام ذرات موجود در آنیون عنصر N برابرند.

۳ - گزینه ۱

فراوانی ایزوتوپ سبک تر را a_1 فرض می کنیم.

$$64.2 = \frac{63 \times a_1 + 65(100 - a_1)}{100}$$

$$6420 = 63a_1 + 6500 - 65a_1$$

$$-80 = -2a_1 \Rightarrow a_1 = \frac{80}{2} \Rightarrow a_1 = 40$$

$$a_2 = 100 - 40 = 60$$

$$|a_2 - a_1| = 60 - 40 = 20$$

۴ - گزینه ۴

$$\boxed{n + e + p = 49} \quad (1)$$

$$\begin{cases} n - p = 1 \Rightarrow p = n - 1 \\ n - e = 2 \Rightarrow e = n - 2 \end{cases} \xrightarrow{\text{جایگذاری در معادله (1)}} n + n - 2 + n - 1 = 49 \Rightarrow 3n = 52 \Rightarrow n = \frac{52}{3}$$

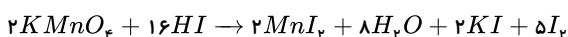
چون تعداد نوترون عدد طبیعی نمی باشد پس نادرست است و باید تعداد الکترون ها از نوترون ها بیش تر باشد و خواهیم داشت:

$$\boxed{n + e + p = 49} \quad (1)$$

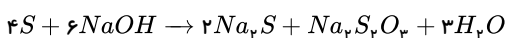
$$\begin{cases} n - p = 1 \Rightarrow p = n - 1 \\ e - n = 2 \Rightarrow e = n + 2 \end{cases} \xrightarrow{\text{جایگذاری در معادله (1)}} n + n + 2 + n - 1 = 49 \Rightarrow \boxed{n = 16}, e = n + 2 = 16 + 2 = 18$$

این یون دارای ۱۶ نوترون و ۱۸ الکترون است پس یک آنیون است. X^{3-}

۵ - گزینه ۱ برای موازنه واکنش (I) می توان ابتدا به $KMnO_4$ ضریب ۱ داد و بقیه ضرایب را با توجه به آن به دست آورد و پس از تبدیل ضرایب های کسری به عدد صحیح، معادله به صورت زیر موازنه می شود:

برای موازنه واکنش (II) ابتدا باید هیدروژن ها را موازنه کرد، یعنی به H_2O ضریب ۱ و به $NaOH$ ضریب ۲ داده و در مرحله بعدی اکسیژن را موازنه نمود. معادله (II) به صورت زیر موازنه می شود:

$$II \text{ و } I \text{ در واکنش های } H_2O \text{ مجموع ضرایب } = 8 + 3 = 11$$

۶ - گزینه ۱ بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۲): مجموعه ای از زیر لایه ها با n برابر (مثل $2s$ و $2p$) یک لایه الکترونی را تشکیل می دهند.

گزینه (۳): مقدار l در هر لایه از صفر تا $n - 1$ تغییر می کند.

گزینه (۴): حداکثر گنجایش الکترون در هر لایه و زیر لایه به ترتیب برابر $2n^2$ و $4l + 2$ می باشد.

$$A \text{ جرم اتمی میانگین} = \frac{(45 \times 10) + (47 \times 90)}{100} = 46,8$$

$$X \text{ جرم اتمی میانگین} = \frac{(35 \times 20) + (37 \times 80)}{100} = 36,6$$

$$M_{A_p, X_p} = 2(46,8) + 3(36,6) = 93,6 + 109,8 = 203,4 \text{amu}$$

۸ - گزینه ۱

$${}^{112}\text{X}^{2+} \begin{cases} n - e = 18 \Rightarrow n = 18 + e \\ n + p = 112 \\ e = p - 2 \Rightarrow p = 2 + e \end{cases} \Rightarrow 18 + e + 2 + e = 112 \Rightarrow \boxed{e = 46}, \boxed{p = 48}, \boxed{n = 64}$$

$${}^{200}\text{Hg} \begin{cases} n + p = 200 \\ n = 1,5p \end{cases} \Rightarrow 1,5p + p = 200 \Rightarrow p = 80$$

عبارت اول: درست است.

عبارت دوم:

پس عبارت دوم نیز درست است. زیرا جیوه متعلق به گروه ۱۲ است و عنصر X هم با عدد اتمی ۴۸ به گروه ۱۲ تعلق دارد.

عبارت سوم: تکنسیم ${}_{43}\text{Tc}$ تنها عنصری است که جرم اتمی آن در جدول ذکر نشده است و در دوره پنجم قرار دارد.

عبارت چهارم: درست است. اختلاف تعداد نوترون ها و الکترون ها در عنصر X برابر ۱۶ است و عدد اتمی ۱۶ متعلق به عنصر گوگرد ${}_{16}\text{S}$ در گروه ۱۶ و دوره سوم است.

۹ - گزینه ۴ در یک نمونه طبیعی از ایزوتوپ های هیدروژن فقط ${}^1_1\text{H}$ و ${}^2_1\text{H}$ وجود دارند که ایزوتوپ ناپایدار آنها ${}^3_1\text{H}$ است.

$$x = \frac{61,6}{12,32} = 5 \quad \text{ابتدا تعداد } {}^3_1\text{H} \text{ را محاسبه می کنیم:}$$

$$\text{تعداد اتم های پرتوزای باقی مانده} = n \left(\frac{1}{2}\right)^x \Rightarrow 100,000 \left(\frac{1}{2}\right)^5 = 3125$$

با گذشت زمان از تعداد اتم های هیدروژن پرتوزا کم می شود و با آنکه تعداد دو ایزوتوپ پایدار دیگر ثابت می ماند اما درصد فراوانی این اتم ها افزایش می یابد.

۱۰ - گزینه ۱

$${}_{17}\text{A} : [Ar] \quad 3d^4 4s^2 \Rightarrow 4p \text{ خالی}$$

$${}_{30}\text{X} : [Ar] \quad 3d^{10} 4s^2 \Rightarrow 4p \text{ خالی}$$

$${}_{39}\text{G} : [Kr] \quad 4d^1 5s^2 \Rightarrow 5p \text{ خالی}$$

۱۱ - گزینه ۳ با افزایش دمای فلز و گداخته کردن آن، به تدریج طول موج نور مرئی که از آن ساطع می شود کاهش می یابد و هر چه دمای فلز را افزایش دهیم نور مرئی ساطع شده به سمت پرتو های پرا انرژی تر می رود. بنابراین مقایسه طول موج پرتوهای A, B, و C به صورت زیر است.

$$A > B > C$$

۱۲ - گزینه ۲

$$\text{جرم اتمی ایزوتوپ سبک تر مس} = 10^3 \times \frac{0,21g}{2 \times 10^2} = 63g$$

$$\text{فراوانی} = 75\%$$

$$\text{جرم اتمی ایزوتوپ سنگین تر مس} = 63 + 2 = 65g$$

$$\text{فراوانی} = 25\%$$

$$M = \frac{m_1 f_1 + m_2 f_2}{f_1 + f_2} = \frac{(63 \times 75) + (65 \times 25)}{75 + 25} = 63,5g$$

۱۳ - گزینه ۲ عبارت های (پ) و (ت) درست می باشد.

شکل درست عبارت های نادرست:

(الف) انرژی لایه ها و تفاوت انرژی میان آن ها در اتم عنصرهای گوناگون، متفاوت است و به عدد اتمی آنها وابسته است. زیرا لایه ها جاذبه های متفاوتی از جانب هسته تحمل می کنند و انرژی های مختلفی دارند.

(ب) هر عنصر طیف نشری خطی خاص خود را دارد.

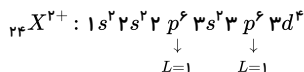
۱۴ - گزینه ۲ سبک ترین ایزوتوپ نیکل دارای ۳۰ نوترون است. پس سبک ترین ایزوتوپ ${}^{58}_{28}\text{Ni}$ است. در ${}^{58}_{28}\text{Ni}$ (سنگین ترین یون ایزوتوپ Ni) ۲۶ الکترون داریم. پس ۳۳ نوترون دارد و به صورت ${}^{61}_{28}\text{Ni}$ است. ایزوتوپ با جرم متوسط یک نوترون کم تر از این ایزوتوپ دارد پس ${}^{61}_{28}\text{Ni}$ است.

$$\begin{cases} {}^{58}_{28}\text{Ni} & F_1 = 100 - 6F_2 \\ {}^{60}_{28}\text{Ni} & 5F_2 \\ {}^{61}_{28}\text{Ni} & F_2 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \frac{58(100 - 6F_p) + 60(5F_p) + 61(F_p)}{100} = 58,65 \Rightarrow \begin{cases} F_p = 5\% \\ F_1 = 70\% \end{cases}$$

۱۵ - گزینه ۳ بررسی گزینه‌ها:

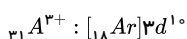
گزینه ۱)

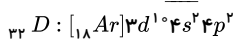
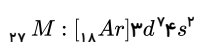
تعداد الکترون‌های لایه سوم = $2 + 6 + 4 = 12$

$L = 1$ تعداد الکترون‌های با $L = 1$

گزینه ۲) با توجه به آرایش الکترونی ${}_{31}A^{3+}$ الکترونی با $n = 4$ و $L = 0$ (زیر لایه $4s$) در آن وجود ندارد.

گزینه ۳) با توجه به آرایش الکترونی M و D نتیجه می‌گیریم که این عناصر در دوره چهارم قرار داشته و تعداد الکترون‌ها در آخرین زیر لایه آن‌ها برابر ۲ است.

گزینه ۴) در نتیجه مجموع عددهای کوانتومی اصلی و فرعی الکترون‌های لایه ظرفیت برابر است با:

$$(3 + 2) \times 8 + (4 + 0) \times 2 = 48$$

۱۶ - گزینه ۲

$$\frac{{}_{18}X}{M} = \frac{M_1 a_1 + M_p a_p + M_r a_r}{100}$$

$18 + 18 = 36$ جرم ایزوتوپ دوم ، $18 + 20 = 38$ ، $A = p^+(Z) + N \Rightarrow$ جرم ایزوتوپ اول

$100\% - (20\% + 70\%) = 10\%$ فراوانی ایزوتوپ دوم + فراوانی ایزوتوپ اول = فراوانی کل = فراوانی ایزوتوپ سوم

$$36,8 = \frac{(38 \times 20) + (36 \times 70) + (M_p \times 10)}{100} \Rightarrow 3680 = 3280 + 10 M_p \Rightarrow M_p = 40$$

$40 = 18 + N \Rightarrow N = 22$ تعداد نوترون‌های ایزوتوپ سوم

$$\frac{3}{4} \leftarrow \begin{cases} {}^2_1H & \begin{cases} e = p = n = 1 \\ 1 + 1 + 1 = 3 \end{cases} \\ {}^3_1H & \begin{cases} e = p = 1 \\ n = 2 \end{cases} \end{cases} \Rightarrow 2 + 1 + 1 = 4$$

۱۷ - گزینه ۳ ذرات بنیادی: e, p, n برای

ذرات بنیادی باردار فقط p و e هستند:

$$\begin{matrix} {}^3_1H & p = e = 1 \\ {}^1_1H & p = e = 1 \end{matrix} \Rightarrow 1 + 1 = 2 \Rightarrow \frac{2}{2} = 1$$

$$\Rightarrow \frac{\frac{2}{4}}{1} = \frac{3}{4}$$

۱۸ - گزینه ۳ با توجه به شکل نادرست‌اند.

(۱) در مقایسه هیدروژن و هلیم کوتاه‌ترین طول موج رنگی در طیف نشری خطی هیدروژن مشاهده می‌شود.

(۲) تعداد خطوط طیف نشری خطی این دو عنصر متفاوت است.

(۴) فاصله بین خطوط طیف نشری خطی در اتم هیدروژن بیش‌تر از هلیم است.

۱۹ - گزینه ۴ عبارتهای (ب) و (پ) درست می‌باشند.

بررسی عبارتهای نادرست:

(الف) ساختار لایه‌ای برخلاف مدل بور می‌تواند طیف نشری خطی اتم عناصر برانگیخته را توجیه کند.

(ت) در طیف نشری خطی اتم هیدروژن با افزایش طول موج خطوط طیفی از هم دورتر می‌شوند.

۲۰ - گزینه ۴ با توجه به اینکه همیشه $n \geq p$ است به جز در ${}^1_1H \leftarrow$

$$\begin{cases} n - p = 5 & \text{اختلاف } p \text{ و } n \\ n + p = 45 & \text{عدد جرمی: مجموع } p \text{ و } n \\ n - p = 5 & \text{حل معادله‌ها} \\ n + p = 45 & \rightarrow n = 25, p = 20 \end{cases}$$

ایزوتوپ‌ها عدد اتمی یکسان و عدد جرمی متفاوتی دارند بنابراین A و E ایزوتوپ یکدیگر می‌باشند. اما X همان A است و فقط E ایزوتوپ محسوب می‌شود.

۲۱ - گزینه ۴ ابتدا تعداد اتم‌ها در ۱۱۲ میلی گرم آهن را پیدا کرده و سپس با تعداد اتم‌های هریک از گزینه‌ها مقایسه می‌کنیم.

$$?atom = 0.112 \times 10^{-3} g Fe \times \frac{1 mol Fe}{56 g Fe} \times \frac{N_A atom}{1 mol Fe} = 2 \times 10^{-6} N_A atom$$

گزینه ۱:

$$?atom = 1.08 \times 10^{-6} g H_2O \times \frac{1 mol H_2O}{18 g H_2O} \times \frac{3 mol atom}{1 mol H_2O} \times \frac{N_A atom}{1 mol atom} = 1.8 \times 10^{-6} N_A atom$$

گزینه ۲:

$$?مولکول = 126 \times 10^{-9} g HNO_3 \times \frac{1 mol HNO_3}{63 g HNO_3} \times \frac{N_A مولکول}{1 mol HNO_3} = 2 \times 10^{-9} N_A مولکول$$

گزینه ۳:

$$?atom = 7 \times 10^{-6} g H_2SO_4 \times \frac{1 mol H_2SO_4}{98 g H_2SO_4} \times \frac{7 mol atom}{1 mol H_2SO_4} \times \frac{N_A atom}{1 mol atom} = 0.5 \times 10^{-6} N_A atom$$

گزینه ۴:

$$?atom = 4 \times 10^{-5} g CaCO_3 \times \frac{1 mol CaCO_3}{100 g CaCO_3} \times \frac{5 mol atom}{1 mol CaCO_3} \times \frac{N_A atom}{1 mol atom} = 2 \times 10^{-6} N_A atom$$

۲۲ - گزینه ۳ بررسی عبارات:

(الف) درست، لیتیم و ترکیبات آن رنگ شعله را به سرخ تبدیل می‌کنند.

(ب) درست، عنصر هلیوم دارای ۹ خط یا طول موج مرئی می‌باشد.

(پ) درست، از لامپ نئون در ساخت تابلوهای تبلیغاتی برای ایجاد نوشته‌های نورانی سرخ فام استفاده می‌شود.

(ت) نادرست، در ناحیه مرئی طیف نشری خطی عنصر هیدروژن طول موج نور آبی از طول موج نور سرخ کوتاه‌تر است، بنابراین نسبت طول موج نور آبی به طول موج نور سرخ کمتر از ۱ می‌باشد.

۲۳ - گزینه ۳ تنها مورد (الف) نادرست است:

(الف) انرژی پرتو: $a < b$ می‌باشد.

۲۴ - گزینه ۱ آرایش الکترونی که به زیرلایه d ختم شده باشد، تنها می‌تواند مربوط به یک کاتیون باشد. عنصر مربوطه می‌تواند $[Ar]3d^5 4s^2$ یا $[Ar]3d^6 4s^2$ باشد که Mn با تشکیل کاتیون دو بار مثبت و Fe با تشکیل کاتیون سه بار مثبت به آرایش داده شده می‌رسد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: اگر این آرایش الکترونی مربوط به کاتیون یک بار مثبت باشد، آرایش الکترونی عنصر مربوط به صورت $[Ar]3d^5 4s^1$ خواهد بود. این آرایش مربوط به Cr است. Cr در ترکیب‌های خود اغلب کاتیون‌های دو و سه بار مثبت تشکیل می‌دهد، نه کاتیون یک بار مثبت.

گزینه ۲: Mn متعلق به گروه ۷ جدول دوره‌ای عناصر می‌باشد.

گزینه ۳: Ge در گروه ۱۴ جدول دوره‌ای عناصرها قرار داشته و ۴ الکترون ظرفیت دارد. تعداد الکترون‌های ظرفیت Fe (۸ الکترون) ۲ برابر تعداد الکترون‌های ظرفیت Ge است.

گزینه ۴: نخستین فلز واسطه‌ای که با تشکیل کاتیون پایدار به آرایش گاز نجیب می‌رسد، Sc می‌باشد. اختلاف عدد اتمی Sc و Fe برابر ۵ است.

۲۵ - گزینه ۳ بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱) پرتو D مربوط به رنگ بنفش است که بیشترین انرژی و کمترین طول موج را میان رنگ‌های رنگین‌کمان دارد.

گزینه ۲) پرتو A به رنگ سرخ بوده که هم‌رنگ با رنگ شعله فلز لیتیم (سبک‌ترین عنصر دوره دوم جدول تناوبی) می‌باشد.

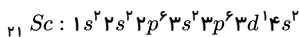
گزینه ۳) پرتو C آبی‌رنگ است. انتقال الکترون از $n = 5$ به $n = 2$ سبب پدید آمدن این رنگ در طیف نشری خطی اتم هیدروژن می‌شود.

گزینه ۴) میزان انحراف B (سبز) از انحراف D (بنفش) کمتر و از انحراف A (سرخ) بیشتر است.

۲۶ - گزینه ۳ بررسی موارد:

مورد الف) درست: تعداد عناصر دسته f جدول دوره‌ای عناصرها برابر ۲۸ عدد است و هشتمین عنصر واسطه جدول دوره‌ای نیز Ni می‌باشد که دارای ۲۸ پروتون در هسته خود است.

مورد ب) نادرست: آرایش الکترونی اسکاندیم از قاعده آفیا پیروی می‌کند.

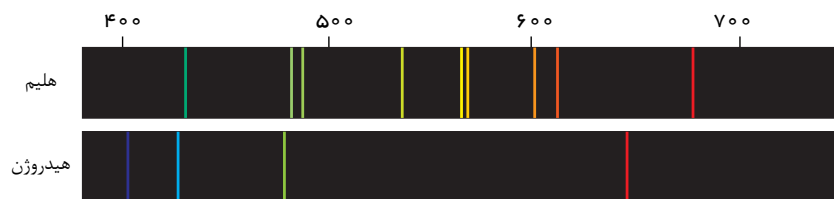

مورد پ) درست:

${}_{32}Ge$: عنصر گروه چهاردهم و دوره چهارم

${}_{8}O$: عنصر گروه شانزدهم و دوره دوم

مورد ت) نادرست: با توجه به شکل‌های زیر این عبارت نادرست است.

۲۷ - گزینه ۱ در مهانگ پس از پدید آمدن ذره‌های زیراتمی مانند الکترون، نوترون و پروتون عنصرهای هیدروژن و هلیوم بوجود آمدند و با گذشت زمان و کاهش دما، این گازهای تولید شده متراکم شد و مجموعه‌های گازی به نام سحابی ایجاد کرد. بعدها این سحابی‌ها سبب پیدایش ستاره‌ها و کهکشان‌ها شد.

۲۸ - گزینه ۱ اتم X با از دست دادن دو الکترون X^{2+} به آرایش پایدار گاز نجیب $[18Ar]$ می رسد پس در حالت اتم دارای ۲۰ الکترون است و اتم Y با گرفتن سه الکترون Y^{3-} به آرایش پایدار گاز نجیب $[18Ar]$ رسیده است پس در حالت اتم و آرایش اولیه خود ۱۵ الکترون داشته است و خواهیم داشت:

$${}_{20}X : [18Ar] 4s^2$$

$${}_{15}Y : [10Ne] 3s^2 3p^3$$

(آ) نادرست است. زیرا فرمول ترکیب یونی X^{2+} و Y^{3-} به صورت X_3Y_2 است.

(ب) نادرست است. زیرا در آرایش الکترونی یون X^{2+} :

$${}_{20}X^{2+} : [18Ar] \rightarrow 1s^2 / 2s^2 2p^6 / 3s^2 3p^6$$

فقط سه زیرلایه $0 = 1$ دارند.

(پ) درست است. در آرایش الکترونی یون پایدار Y^{3-} :

$${}_{15}Y^{3-} : [18Ar] \rightarrow 1s^2 / 2s^2 2p^6 / 3s^2 3p^6$$

دو زیرلایه $2p^6$ و $3p^6$ مجموعاً ۱۲ الکترون است.

(ت) درست است. آرایش الکترونی X و Y به ترتیب به $4s^2$ و $3p^3$ ختم می شوند که X از دسته s و Y از دسته p جدول تناوبی است.

۲۹ - گزینه ۴ (آ) اگر طول موج را با λ نمایش دهیم، آن گاه:

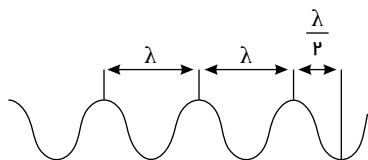
$$2.5\lambda = 5 \Rightarrow \lambda = 2m$$

(ب) بیشترین انحراف متعلق به نوری است که بیشترین انرژی را نیز دارد.

(پ) مقایسه صحیح انرژی پرتوها:

فرابنفش < فرورسوخ < ریزموج

نکته: فاصله ۲ دره یا ۲ قله پشت سر هم برابر یک طول موج است.

۳۰ - گزینه ۴ ابتدا باید جرم اتمی تمام ایزوتوپ های A و B را محاسبه کنیم تا سنگین ترین و سبک ترین ایزوتوپ هر عنصر مشخص شود:

$$A : \text{جرم اتمی میانگین} = \frac{(80 \times 27) + (10 \times 28) + (10 \times x)}{100} = 27.3 \Rightarrow x = 29$$

$$A \Rightarrow {}^{29}A, {}^{28}A, {}^{27}A$$

$$B : \text{جرم اتمی میانگین} = \frac{(75 \times y) + (25 \times 38)}{100} = 39.5 \Rightarrow y = 40$$

$$B \Rightarrow {}^{40}B, {}^{38}B$$

$$AB_p \text{ سنگین ترین} = 29 + 2(40) = 109$$

$$AB_p \text{ سبک ترین} = 27 + 2(38) = 103$$

$$\Rightarrow 109 - 103 = 6$$